

Prof. dr hab. Piotr Kruszyński
Wydział Prawa i Administracji UW

Ekspertyza nr 211

Opinia prawna dotycząca proponowanych zmian w kpk (Druki sejmowe nr 1638, 1655 i 1718)

Druk Sejmowy nr 1638

Proponowane przywrócenie obligatoryjnego tymczasowego aresztowania oznaczałoby odstępnięcie od tendencji wyrażonych w nowoczesnym ustawodawstwie karnoprosesowym cywilizowanego świata oraz powrót do niezwykle restryktywnych przepisów dawnego kpk, uchwalonego w roku 1969, w zupełnie innej epoce historycznej i innym ustroju społeczno-politycznym. Byłoby to "cofanie koła historii". W demokratycznym państwie prawo nie może aż tak krępować swobody sędziego przy orzekaniu najbardziej dolegliwego i najbardziej ograniczającego wolność obywatela środka zapobiegawczego.

Wbrew załączonej do projektu opinii, proponowane rozwiązanie w sposób drastyczny odbiega od europejskich standardów. Wystarczy wskazać choćby na *Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych* z dnia 16 grudnia 1966 r. oraz *Europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* z dnia 4 listopada 1950 r. (Polska ratyfikowała obie ww. konwencje), gdzie w żadnym przepisie nie przewiduje się obligatoryjnego aresztowania.

Ponadto art. 5 ust. c *Konwencji Europejskiej*, określając podstawy aresztu, wymienia wyłącznie zapobieżenie popełnieniu nowego przestępstwa oraz ucieczce, nie zaś zagrożenie czynu wysoką karą, bądź wymierzenie takiej kary.

Ergo - można mieć w ogóle uzasadnione wątpliwości, czy wymierzona albo przewidywana wysoka kara powinna być dopuszczalną podstawą stosowania tymczasowego aresztowania - tym bardziej nie wchodzi tu w grę areszt obligatoryjny.

Druk Sejmowy nr 1655

Biorąc pod uwagę względy utylitarne i konieczność skoncentrowania się organów ścigania na zwalczaniu poważniejszych przestępstw oraz brak praktycznych możliwości wykrycia znacznej większości sprawców drobnych przestępstw przeciwko mieniu, projekt zasługuje na poparcie.

Z drugiej jednak strony proponowane rozwiązania są wyrazem całkowitej bezradności i nieudolności policji w zakresie ścigania przestępstw niezwykle uciążliwych dla obywatela.

Skreślenie art. 319 § 2 kpk jest trafne. Przepis ten przekreśla bowiem w istocie sens rozwiązania przyjętego w art. 319 § 1 kpk.

Druk Sejmowy nr 1718

Rozwiązania projektu należy generalnie zaakceptować, głównie z uwagi na konieczność dostosowania polskiego ustawodawstwa do norm prawno-międzynarodowych.

Wzbudza jednak wątpliwości wyposażenie sądów rejonowych w kompetencje do wydawania wiążących opinii prawnych w przedmiocie określonym w art. 608 § 2 kpk (orzekanie o dopuszczalności przejścia do wykonania w Polsce kar i środków innych, niż kara pozbawiania wolności), ze względu na brak odpowiedniego przygotowania ze strony sędziów sądów rejonowych. Sędziowie owi to w większości bowiem ludzie bardzo młodzi, nie posiadający odpowiedniego doświadczenia zawodowego oraz niezbędnej wiedzy fachowej. Dlatego lepiej pozostawić odpowiednie kompetencje w gestii sądu okręgowego.

W art. 611⁴ § 2 kpk należy dodać zdanie drugie: "Art. 293 § 2 kpk stosuje się odpowiednio".

Warszawa, 1 marca 2000 r.